

**XIX. Hulladékhasznosítási Konferencia
Gyula, 2017. szeptember 28-29.**

***Települési
önkormányzatok
helyzete, lehetőségei***

Főbb változtatások

Az új típusú állami szerepvállalás

- Feladatok – hatáskörök újra osztása – növekvő állami szerepvállalás a közszolgáltatás biztosításában
- Közoktatás államosítása (Klebsberg Intézményfenntartó Központ)
- Egészségügy részleges államosítása
 - önkormányzati kórházak államosítása, a gazdasági társasági forma megszüntetése
 - járó-beteg ellátó intézmények vegyes fenntartásúak
 - egészségügyi alapellátás és az orvosi ügyelet önkormányzati feladat maradt
- Járási hivatali rendszer létrejötte
- Kistéleplési hivatalok megszüntetése (2000 fő alatt)
- Feladatfinanszírozás és forrásmegosztás finomítása
- Erős állami felügyelet – 2012-től
- Hitelfelvétel korlátozása – 2012-től, további szigorítás 2013-tól
- Önkormányzati adósságkonszolidáció 2012-2013.

Főbb változtatások

A települési önkormányzatok helyzete

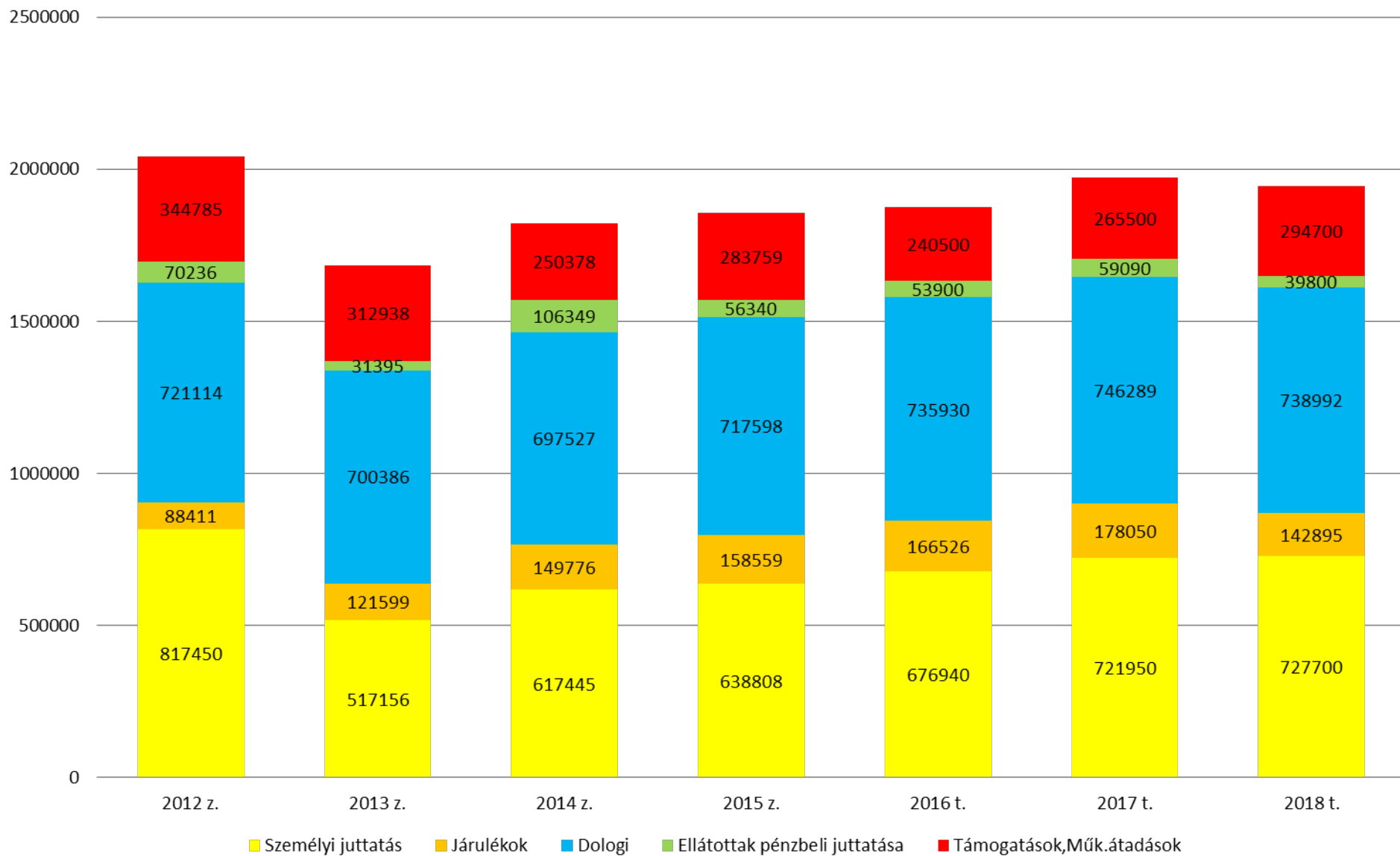
- **Kiszámíthatatlan jogi és finanszírozási környezet, a kiszámítható feladatfinanszírozás mellett egyedi – pályázat nélküli – pénzosztogatással vagy elvonással**
- **Folyamatos átszervezések, változások, bizonytalanság**
- **Az önkormányzatiság és az autonómia leépítése**
- **Az állami feladatok folyamatos csökkenése, centralizáció és irracionális átszervezési döntések egyes területeken**
- **Az anyagi források szűkítése, a gazdálkodási szabadság csökkenése**

Támogatás 2017. évi költségvetési törvényben

A helyi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása

- A helyi önkormányzatok működésének általános támogatása **148 816,9 millió forint**
- A települési önkormányzatok egyes köznevelési feladatainak támogatása **184 378,4 millió forint**
- A települési önkormányzatok egyes szociális, gyermekjóléti és gyermekétkeztetési feladatainak támogatása **198 548,0 millió forint**
- A települési önkormányzatok kulturális feladatainak támogatása **31 247,6 millió forint**
- Összesen: **562 990,9 millió forint**
- Működési célú kiegészítő támogatások: **45 386,5 millió forint**
- Felhalmozási célú kiegészítő támogatások: **32 746,0 millió forint**

Önkormányzatok működési kiadásai

Támogatás mértékének változása

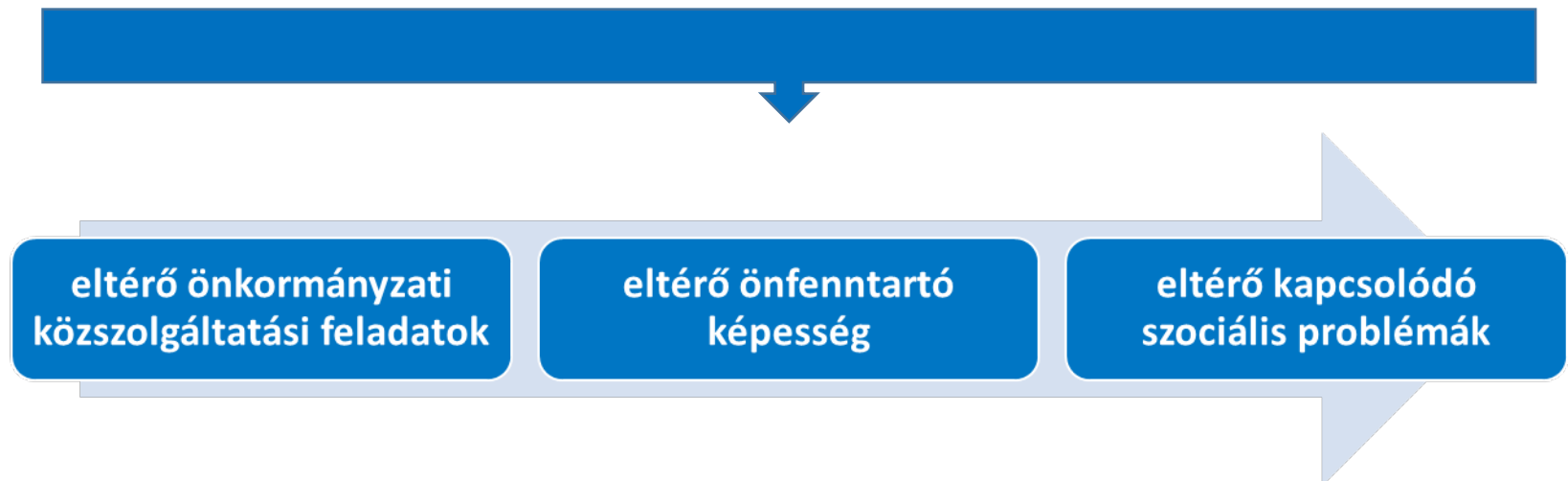
Állam vs. helyi önkormányzatok

	1991.	2010.	2017.	2018.
Államháztartás központi alrendszer kiadási főösszeg	931,7 MrdFt	13 629,1 MrdFt	18 597,7 MrdFt	18 740,7 MrdFt
Helyi önkormányzatok működésének általános támogatása	181,1 MrdFt	1 164,4 MrdFt	641,1 MrdFt	695,6 MrdFt
	19,44%	8,54%	3,45%	3,71%

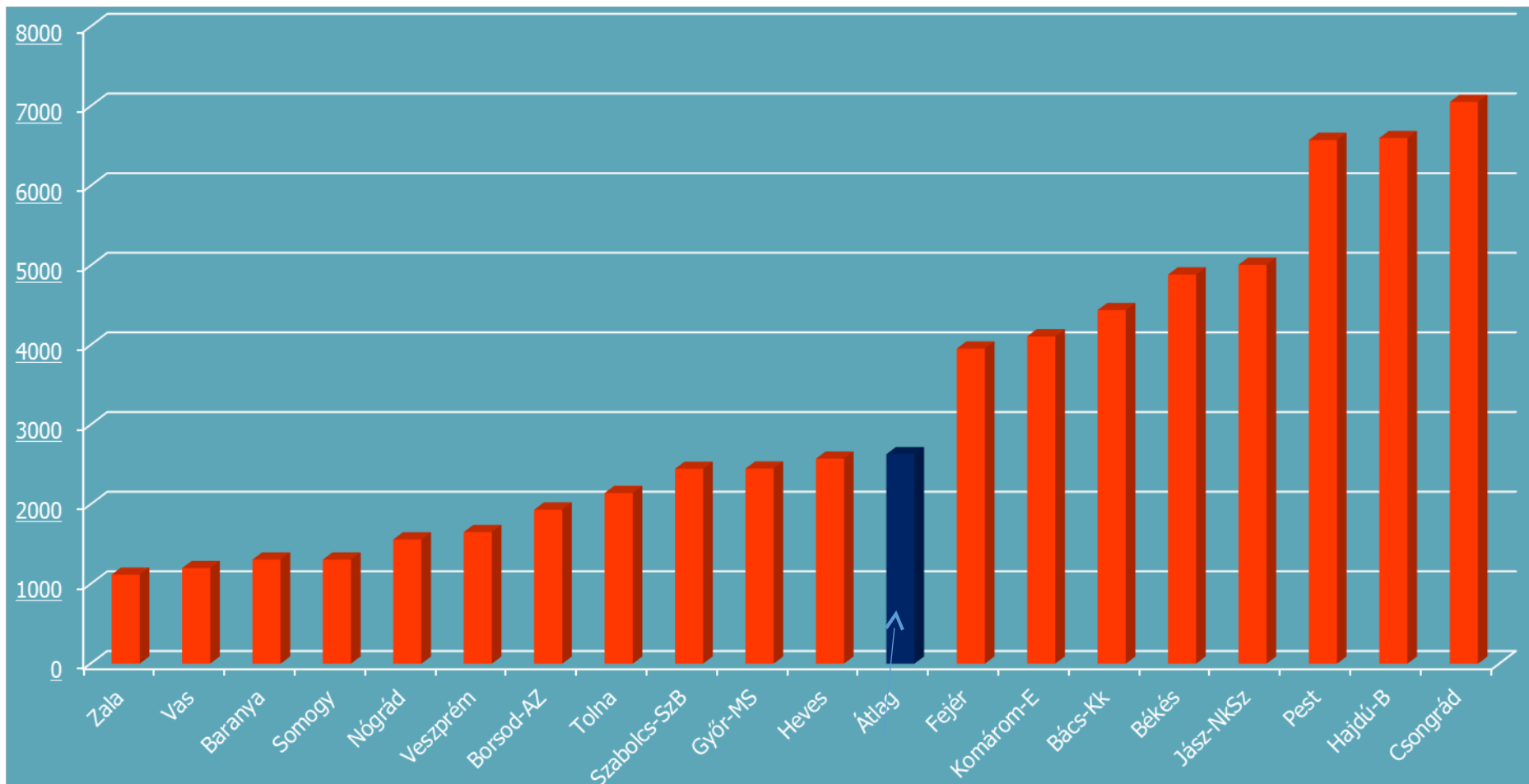
Realitás

Magyarország településszerkezete jellemzően aprófalvas, de térszerkezetében is váltakozó

- sűrűn lakott – ritkán lakott
- aprófalvas – városok, nagyobb lélekszámú községek
- aprófalvas sűrű térhálós aprófalvas területek lakosság száma meg se közelíti a ritkább térhálójú városi, közép- és nagyközségi településekkel jellemzett területrészek lakosság számát

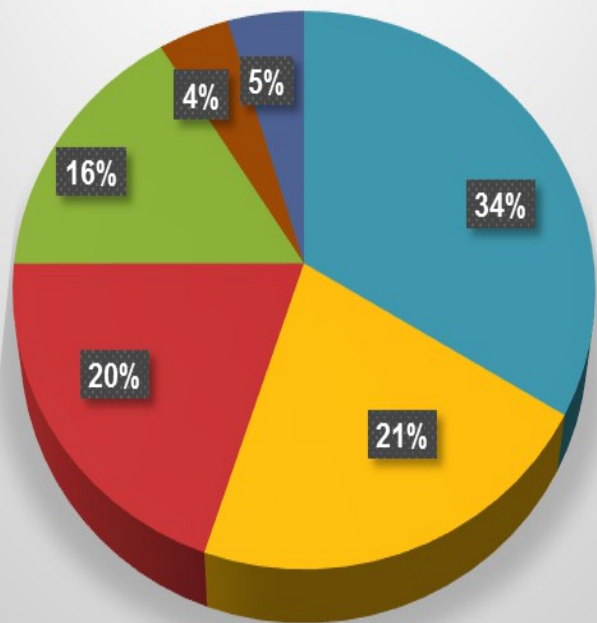

Egy település / lakos megoszlása megyei viszonylatban

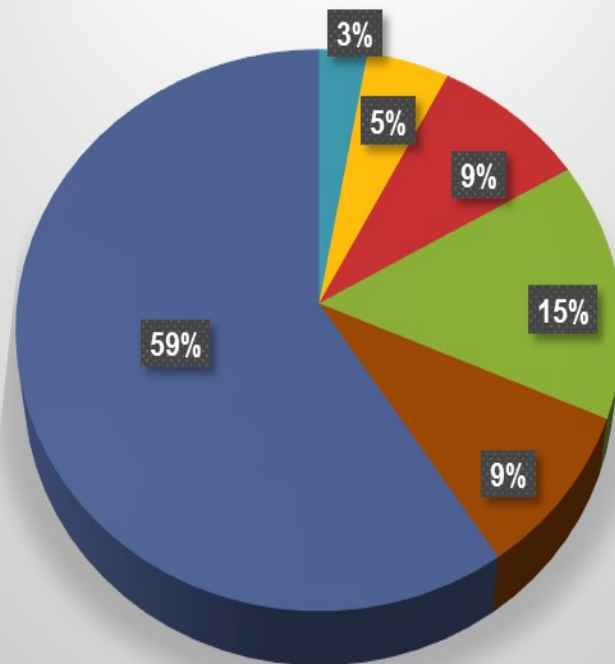
Településkategóriák és népesség struktúrája

Az önkormányzatok megoszlása
településkategóriák szerint

■ 0-499 ■ 500-999 ■ 1000-1999 ■ 2000-4999 ■ 5000-9999 ■ 10000-felett

A népesség megoszlása
településkategóriák szerint

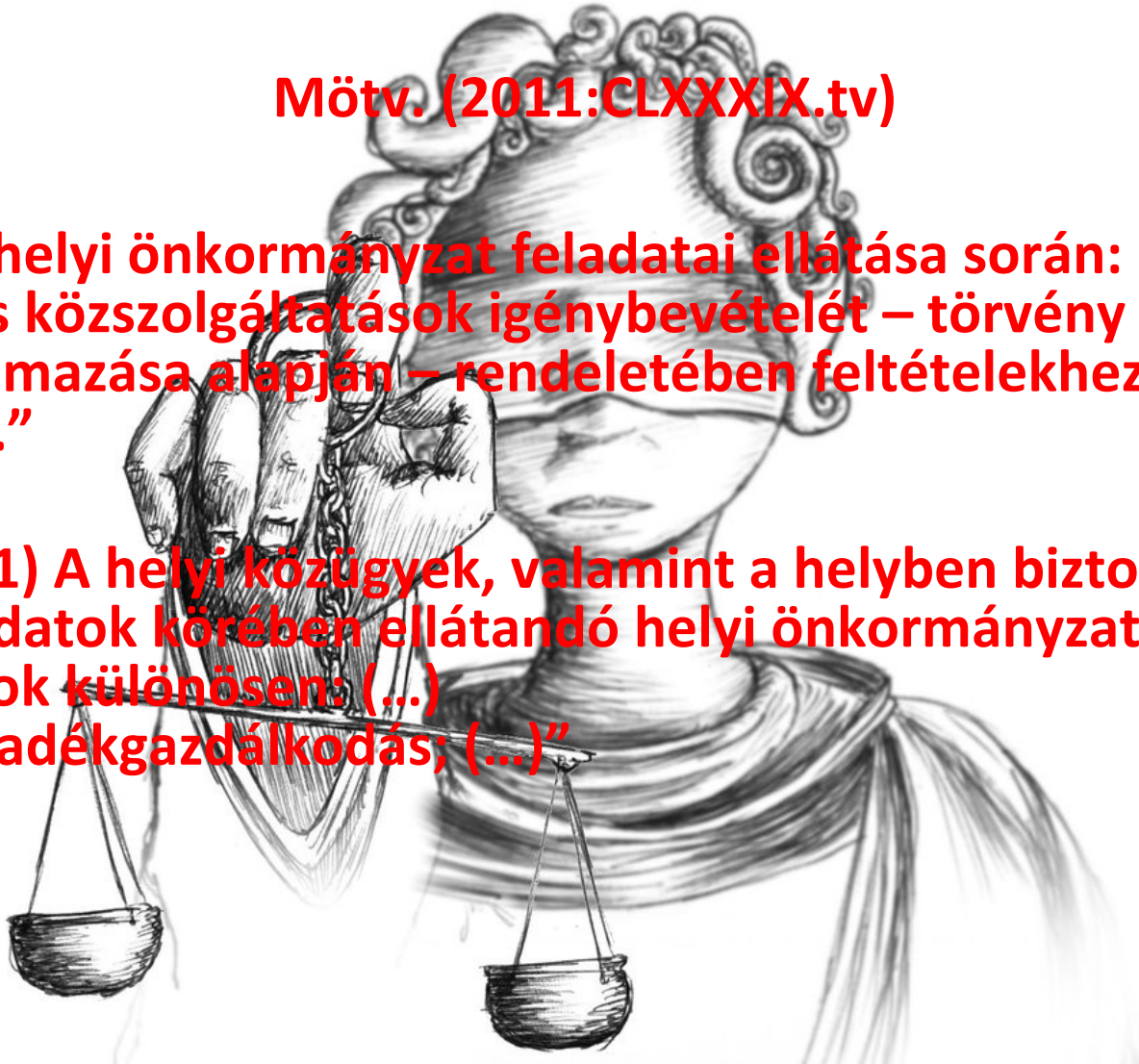
■ 0-499 ■ 500-999 ■ 1000-1999 ■ 2000-4999 ■ 5000-9999 ■ 10000-felett

Törvényi kötelezettségek

Mötv. (2011:CLXXXIX.tv)

„6. § A helyi önkormányzat feladatai ellátása során: (...) c) egyes közszolgáltatások igénybevételét – törvény felhatalmazása alapján – rendeletében feltételekhez kötheti.”

„13. § (1) A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen: (...) 19. hulladékgazdálkodás; (...)”

Törvényi kötelezettségek

Ht. (2012:CLXXXV.tv.)

„2. § (1) E törvény alkalmazásában (...)

27a. önkormányzati hulladékgazdálkodási közfeladat: a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 19. pontja szerinti közfeladat az önkormányzat közigazgatási területén a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás helyi szintű részletszabályainak meghatározása, valamint a hulladékgazdálkodási közszolgáltató kiválasztása, a közszolgáltatási szerződés megkötése; (...)

„33. § (1) A települési önkormányzat az önkormányzati hulladékgazdálkodási közfeladat ellátását a közszolgáltatóval kötött hulladékgazdálkodási közszolgáltatási szerződés útján biztosítja.”

Törvényi kötelezettségek

Ht. (2012:CLXXXV.tv.)

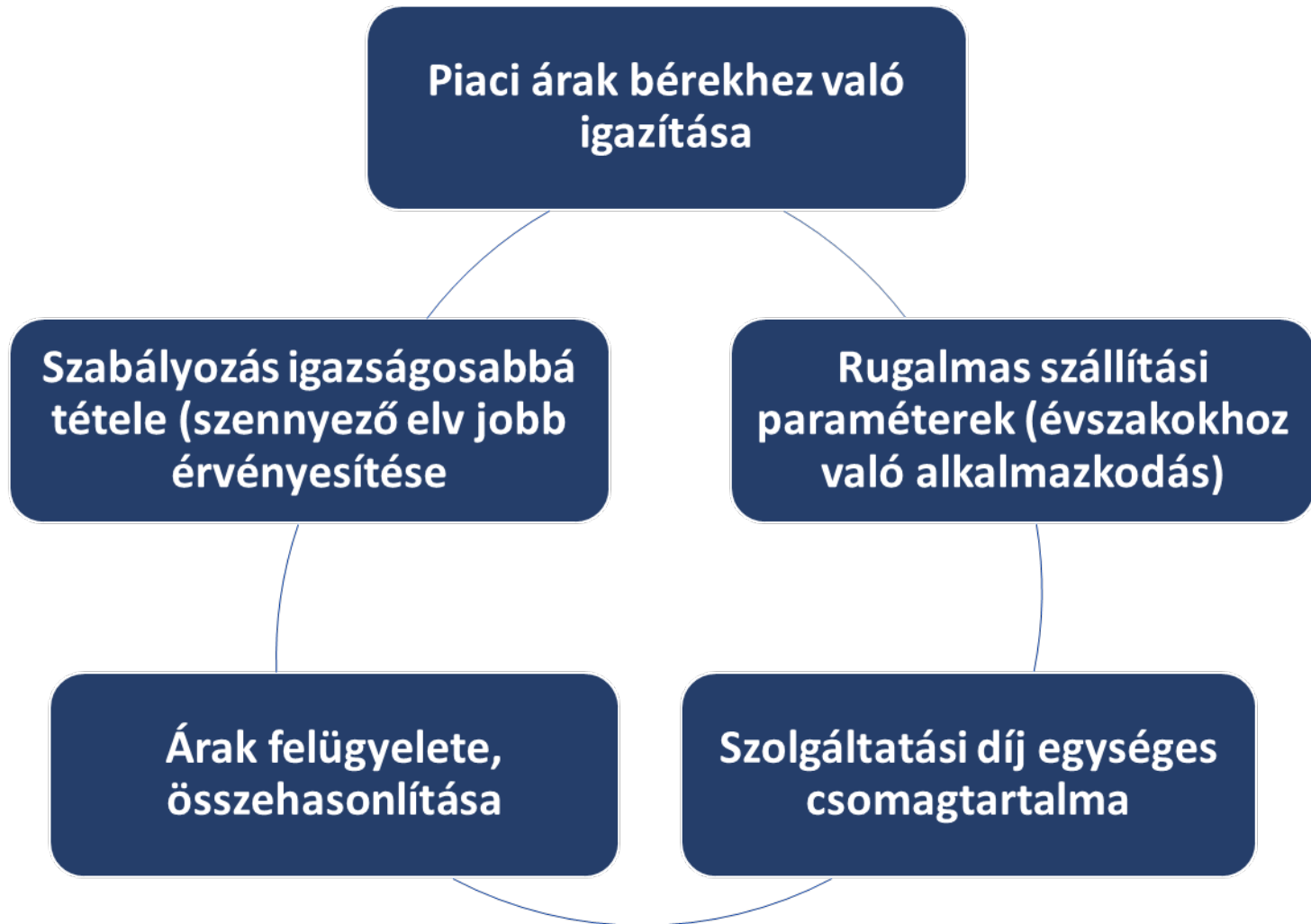
„35. § (2) A települési önkormányzat gondoskodik az elkülönített hulladékgyűjtési rendszer helyi feltételeinek megszervezéséről.”

„36. § (1) A települési önkormányzatok hulladékgazdálkodási feladataik ellátása érdekében egymással társulhatnak. (...)”

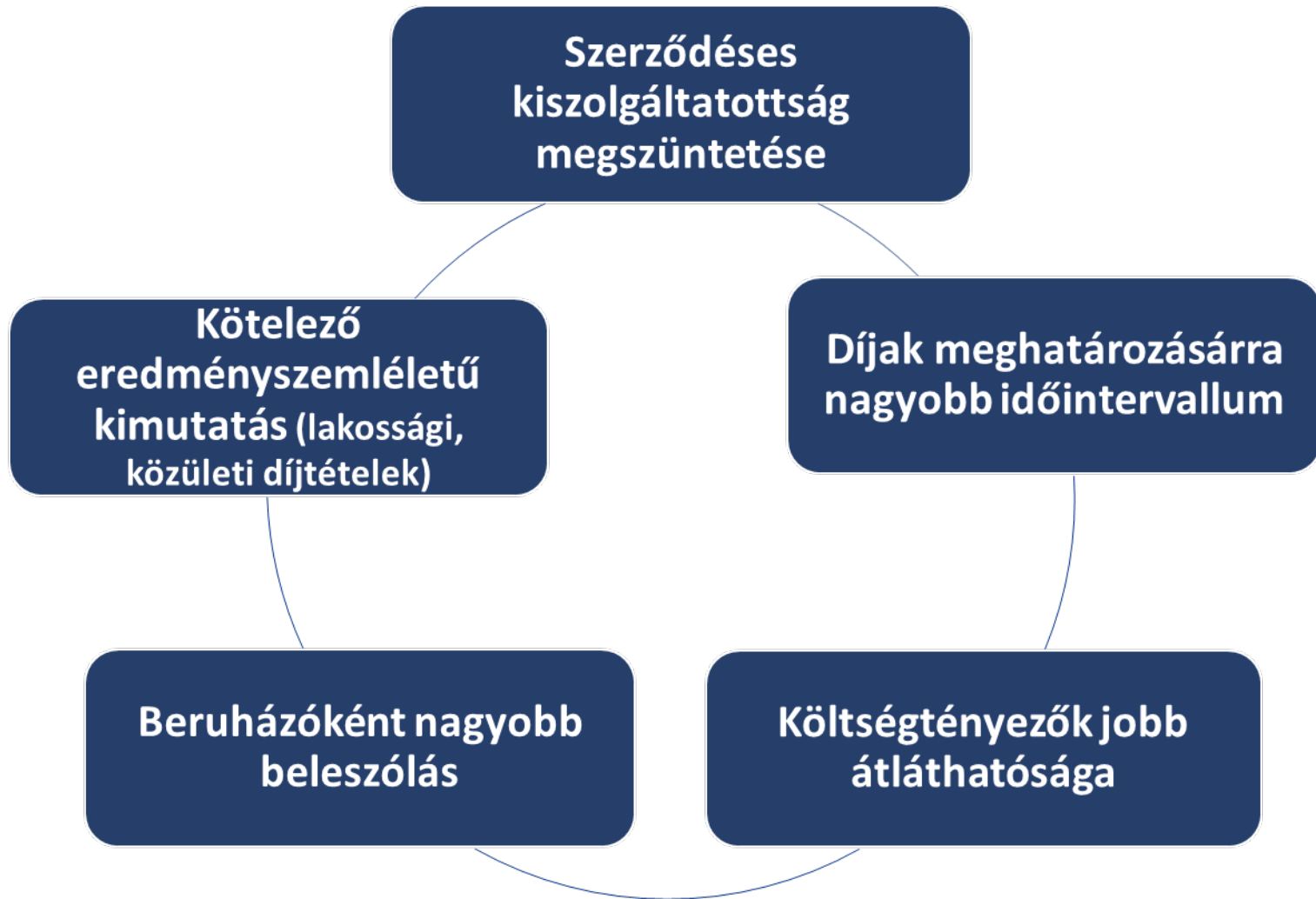
„37/B. § A települési önkormányzat és az önkormányzatok társulása a tulajdonukban álló hulladékgazdálkodási létesítményeket, eszközöket, vagyonelemeket – ha nem adják át a Koordináló szervnek vagyonkezelésre – a nemzeti vagyonról szóló törvény előírásainak megfelelően kötelesek a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátásához biztosítani, e körben az adott önkormányzattal, önkormányzati társulással közszolgáltatási szerződéssel rendelkező közszolgáltatónak üzemeltetésre átadni. (...)”

Mit szeretne az önkormányzatokon keresztül a lakosság?

Mit szeretnének az önkormányzatok?

Ht. pozitívumai

- ✓ **Egységes és hatékony hulladékgazdálkodás feltételeit teremti meg.**
- ✓ **Legfőbb célja, hogy minél kevesebb hulladék képződjön és az a lehető legnagyobb arányban hasznosuljon.**
- ✓ **Új, pontosabb fogalmakat vezet be, szemléletváltásra ösztönöz.**

Amit nem sikerült megoldani a Ht.-vel

- ✓ A rendszer finanszírozhatatlan és fenntarthatatlan.
- ✓ Gyenge a ténylegesen önkéntes alapú társulás.
- ✓ A nagyobb lakosságszámú önkormányzatok szigetszerű működése.
- ✓ Az ország kettészakadása – gazdagok és szegények/szegényedők.
- ✓ A jövő bizonytalan, kiszámíthatatlan.

Amit „sikerült” megoldani az új jogszabályi környezettel

- ✓ **Rezsicsökkentés** – a szinte önköltségi áron hulladékkezelést végző önkormányzati céget veszteségessé váltak
- ✓ **Díjbeszedés** – átmenetileg meghagyták az önkormányzatoknak a hulladékkezelést, de annak díját egy állami szervezet (Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő Zrt.) kezdte beszedni. Az első számlák kibocsátása hónapokat, fél éveket csúszott.

Amit „sikerült” megoldani az új jogszabályi környezettel

- ✓ **A helyi szolgáltatók kivéreztetése** – az állam a beszedett pénznek csak egy – általa átláthatatlan módon meghatározott – részét utalja át a tényleges hulladékkezelést végző szolgáltatóknak, azt is több hónapos csúszással. A szolgáltatók csődbe mentek volna, ha nem adnak előleget az önkormányzatok.
- ✓ **Térségi hulladékkezelők** – országosan 23 térségi hulladékkezelőhöz kötelező csatlakozni. 2017. október 15-től elvileg ezek fogják ellátni a feladatot, a helyi szolgáltató csak alvállalkozó lehet. A térségi szolgáltató is kevesebb pénzt kap, mint amennyibe neki a szolgáltatás kerül.

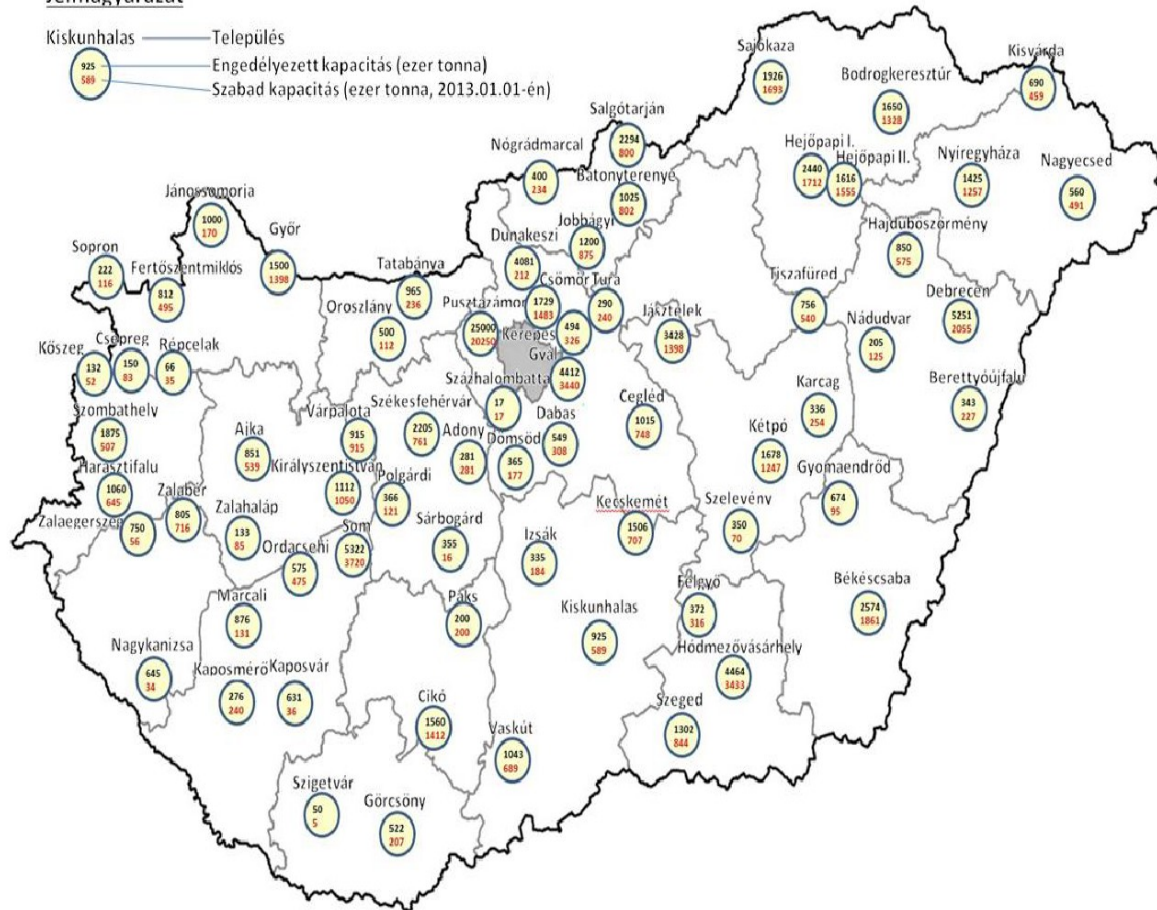

2013. június 1-jén működő települési hulladéklerakó: (70 db)

Jelmagyarázat

- Település
- Engedélyezett kapacitás (ezer tonna)
- Szabad kapacitás (ezer tonna, 2013.01.01-én)

Probléma a hulladékgazdálkodási közszolgáltatások államosításával (is)

- ✓ A bürokratikus irányítás kiküszöböli az érdekeltséget, letöri az innovációs hajlamot, tompítja a nyomást az eszközök és technológiák megújítására. Az állam pedig előszeretettel áll rá a maradékelven történő finanszírozásra .
- ✓ Ebből kiindulva beköszönt az állam és a szolgáltatók alkujának régről ismert időszaka, amelyben az elnyert közpénz mennyisége nem a minőségen és költségen múlik hanem a politikai kapcsolatokon és a központi költségvetés mindenkori helyzetén.
- ✓ Ennek ellenére az államosítás nem eretnek gondolat, és rossz megoldás!!
- ✓ A párhuzamos kapacitásokat nem célszerű fenntartani és néha meg kell rázni a fát. Az már probléma, ha ez a folyamat félúton megáll.

Fogyasztói vélemény (2017. évi budaörsi felmérés)

**A helyi feladatok átszervezése közül Önt mi,
hogyan érintette?**

	Inkább negatívan érintette	Nem érintette	Inkább pozitívan érintette
A hulladékgazdálkodással kapcsolatos számlázás új céghez került	54,3 %	44,6 %	1,0 %

Összegzés

- ✓ 27 év tanulsága: az egységes közszolgáltatás megteremtése irracionális elgondolás és közgazdaságilag szinte értelmezhetetlen.
- ✓ A nagy területi lefedés csak a szolgáltatók szempontjából volt értelmezhető és kifizetődő.
- ✓ A hulladékgyűjtés és –szállítás megszervezése kisebb területi lefedettsége önkormányzati szolgáltatókkal elengedhetetlen.

Válasz az alapkérdésre

Települési önkormányzatok helyzete (az állami központosító jogi szabályozás következtében):

- ✓ egyre szűkülő mozgástér, forráshiány
- ✓ önkormányzati vagyon egy része feletti rendelkezési jog kiüresedése, átmeneti – határozatlan idejű – elvonása (egyes intézmények és közszolgáltatási vagyontárgyak)

Települési önkormányzatok lehetőségei:

„A fenntartható települési fejlődés a tágan értelmezett életminőség javulását szolgálja, amely nem szűkíthető le az anyagi jólétre, hanem magában foglalja a környezet minőségét, a demokratikus jogok érvényesülését, a természeti erőforrásokhoz valamint a társadalom nyújtotta szolgáltatásokhoz és intézményekhez való hozzáférést a teljes testi, lelki egészséget, a szabadidőt, és a biztonságot.”

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Dr. Gyergyák Ferenc
főtitkár

Települési
Önkormányzatok
Országos Szövetsége

1071 Budapest,
Damjanich u. 44. III/1.

Honlap: www.toosz.hu

E-mail:
gyergyak@toosz.hu

Telefon: +36 30 257 51 17

